

**EVROPSKA
KOHEZIJSKA
POLITIKA
BREZ MEJA**

Evropska kohezijska politika brez meja

Avtorici: Nena Bibica in Katja Mijajlović

Grafično oblikovanje: Katja Mijajlović in Jovana Đukić

Izdajatelj: Kulturno izobraževalno društvo PiNA

Lektura: Prevajalska agencija, K&J Translations

Računalniški datotečni format: PDF

Kraj izdaje: Koper

Leto izdaje: 2025

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 232041475

ISBN 978-961-96711-3-9 (PDF)

Priročnik je bil pripravljen s finančno podporo Evropske unije.

Za njegovo vsebino je odgovorno Kulturno izobraževalno društvo PiNA in ne odraža nujno stališč Evropske unije.

Sofinancira
Evropska unija

RTV
SLO

TV Koper
Capodistria

Radio
Koper

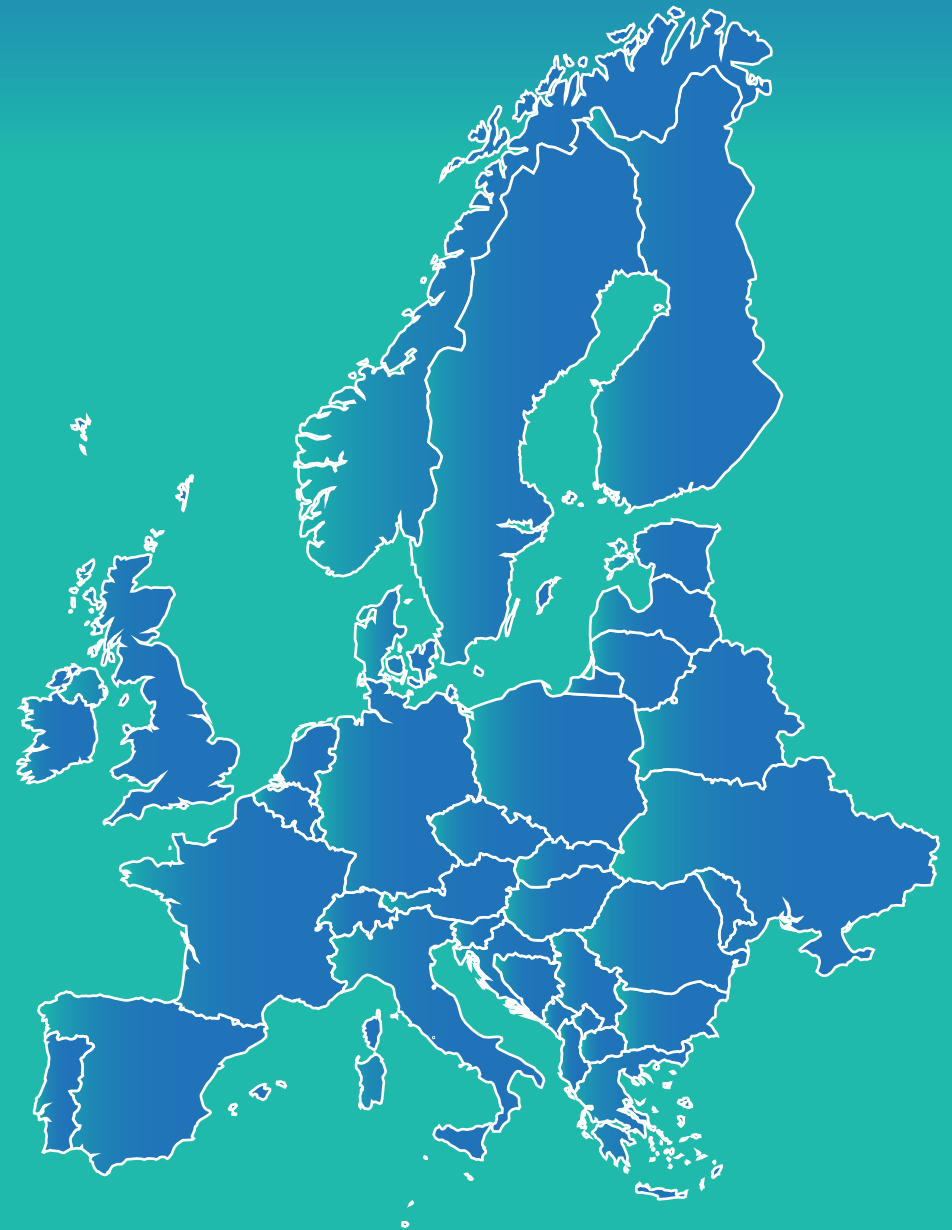
Furlanija
Julijska
krajina

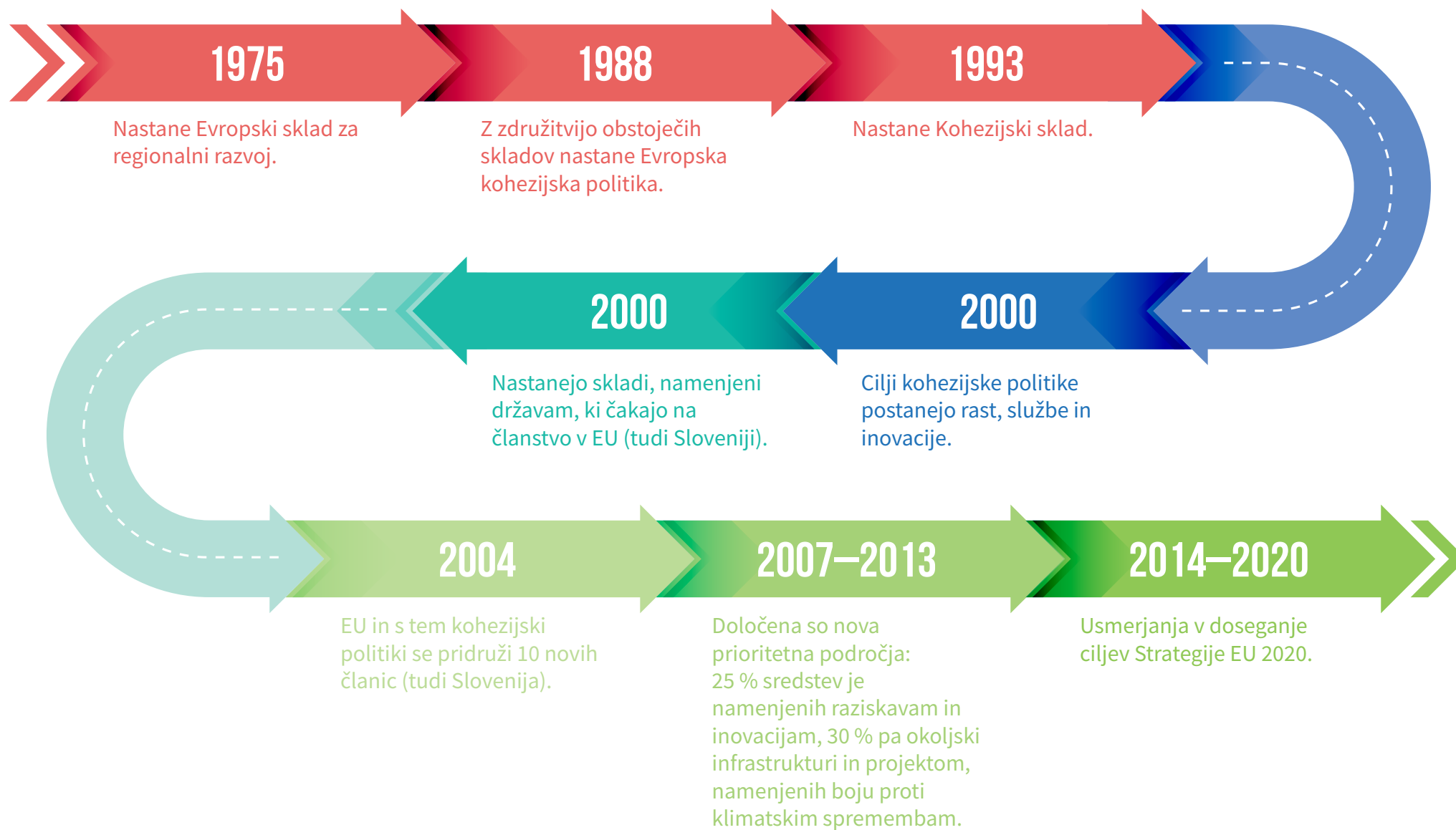
Evropska kohezijska politika

Evropska kohezijska politika je **glavna naložbena politika Evropske unije**, namenjena vsem regijam in mestom.

Evropska unija s pomočjo kohezijske politike spodbuja razvoj manj razvitih območij v želji, da bi tudi manj razviti deli držav ali regij EU dohiteli druge države in regije, s tem pa bi se zmanjšale gospodarske, socialne in ozemeljske razlike, ki še obstajajo v EU.

Evropska kohezijska politika RAZVOJ SKOZI ČAS

Evropska kohezijska politika

PRORAČUNI

64 milijard ECU

(evropska monetarna enota,
ki se je uporabljala pred
nastankom evra)

168 milijard ECU

213 milijard EUR

za 15 starih članic
(za obdobje 2000–2006) in

22 milijard EUR

za 10 novih članic
(za obdobje 2002–2006)

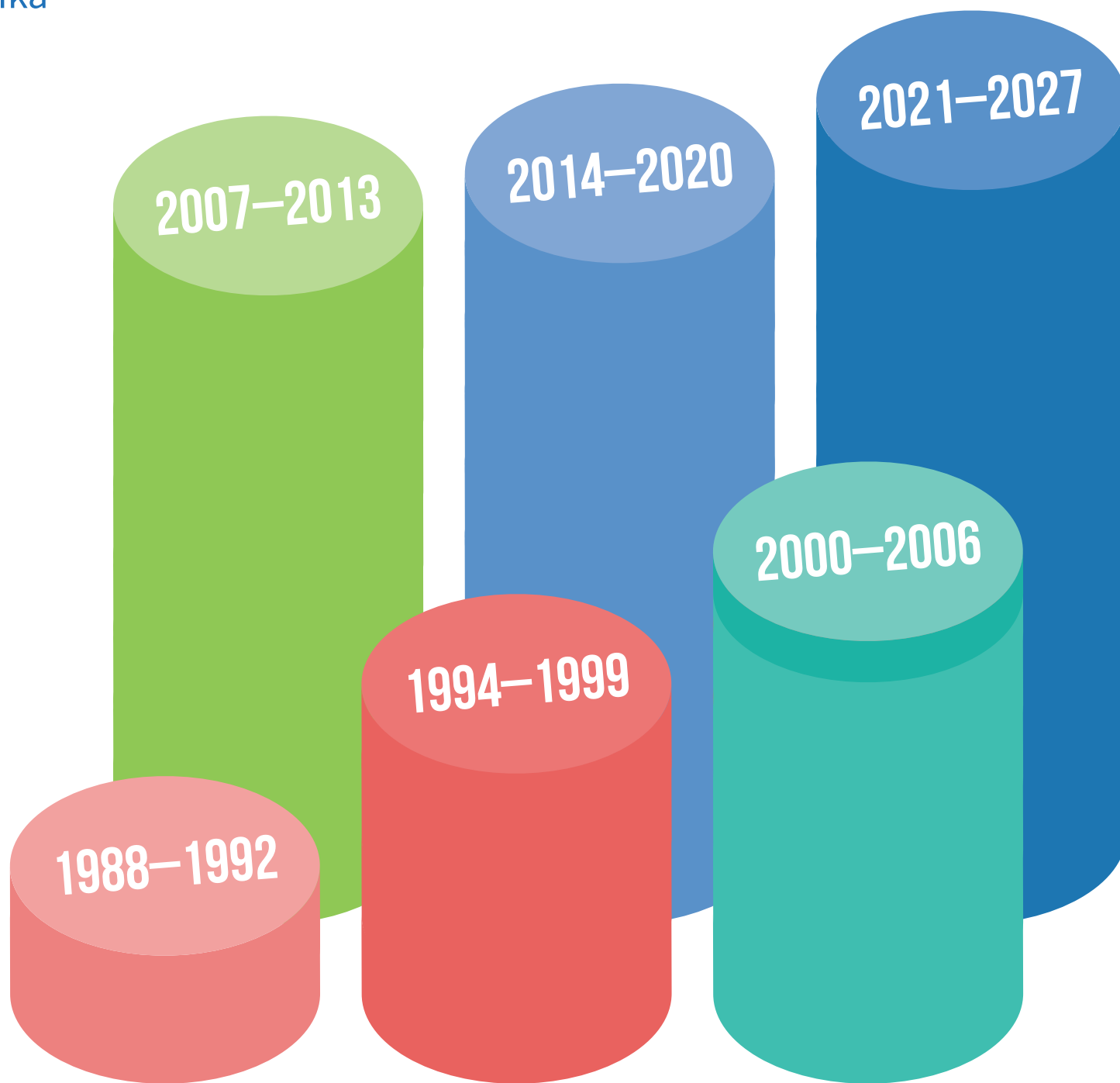
347 milijard EUR

351,8 milijard EUR

392 milijard EUR

Evropska kohezijska politika 2021–2027

EU SKLADI

SKLAD ZA PRAVIČNI PREHOD

Sklad za pravični prehod pomaga področjem, ki jih je prehod v zeleno gospodarstvo najbolj prizadel. Sklad podpira preoblikovanje gospodarstva na teh področjih in prilagajanje ljudi na novo delovno okolje.

3,9 %
PRORAČUNA
SPP

KOHEZIJSKI SKLAD

Kohezijski sklad – sklad, ki financira prometne in okoljske projekte v državah, v katerih bruto nacionalni dohodek na prebivalca ne dosega 90 % povprečja EU. V obdobju 2021–2027 so do sredstev iz kohezijskega sklada poleg Slovenije upravičene še Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija, Grčija, Hrvaška, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Portugalska, Romunija in Slovaška.

12,3 %
PRORAČUNA
KS

EVROPSKI SOCIALNI SKLAD +

ESF + pomaga pri iskanju boljše zaposlitve in zagotavlja pravičnejše zaposlitvene možnosti. Podpira poklicno usposabljanje, financira projekte, namenjene izobraževalnim sistemom, učiteljem in šolarjem, ter mnoge druge.

24,3 %
PRORAČUNA
ESS +

EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ

Namen ESRR-ja je zmanjšati razlike v razvitosti evropskih regij in izboljšati življenjske standarde v regijah z najbolj omejenimi možnostmi. V letih 2021–2027 bo ESRR omogočil naložbe v pametnejšo, bolj zeleno, bolj povezano in bolj socialno Evropo, ki bo bližje svojim državljanom.

59,5 %
PRORAČUNA
ESRR

Evropska kohezijska politika 2021–2027

PREDNOSTNA OBMOČJA

PRORAČUN: 65.856.938.754 EUR / 80.863.258.766 EUR / 31.112.883.125 EUR / 82.732.047.119 EUR / 11.372.424.063 EUR

Evropska kohezijska politika 2021–2027

PRIČAKOVANI DOSEŽKI

Evropa si je zastavila visoke cilje za **zmanjšanje emisij toplogrednih plinov** – kar od **80 do 95 % do leta 2050**. Pričakuje se, da bo **37 %** celotnih finančnih sredstev Kohezijskega sklada prispevalo k podnebnim ciljem.

V prihajajočih letih bo s pomočjo kohezijskih sredstev:

Skoraj **2 milijardi evrov** namenjenih odpravljanju in **preprečevanju naravnih nesreč**.

Zgrajenih ali posodobljenih **več kot 3400 km železniških tirov** (več kot je razdalja med Ljubljano in glavnim mestom Islandije).

Pridobljenih **zmogljivosti za čiščenje odpadnih vod**, ki jih v letu proizvede več kot 5 milijonov ljudi.

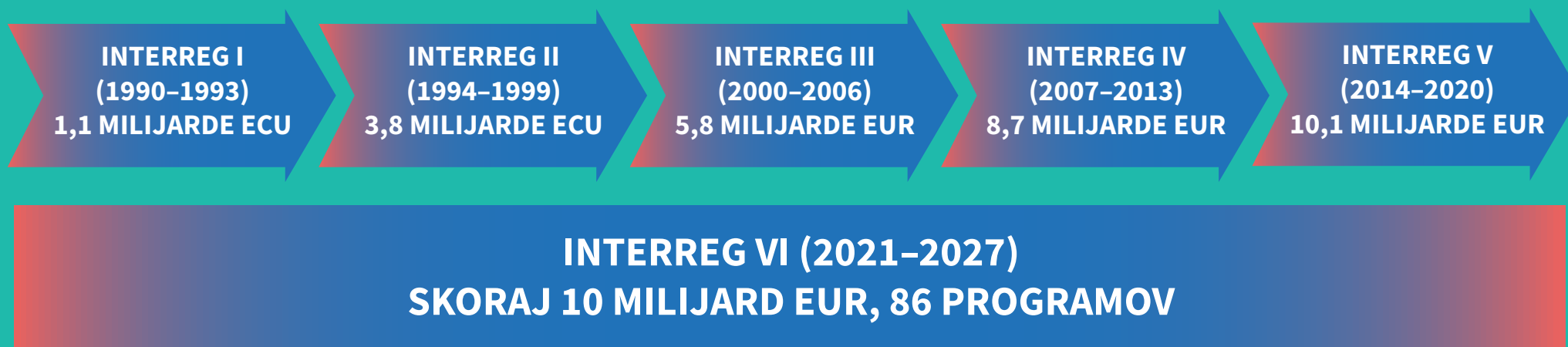
Recikliranih **več kot 10 milijonov ton odpadkov na leto** (v Sloveniji na leto prebivalec proizvede cca 518 kg odpadkov).

Evropsko teritorialno sodelovanje

Evropska kohezijska politika spodbuja in omogoča tudi sodelovanje preko državnih meja. Programi evropskega teritorialnega sodelovanja oz. interreg programi, kot jih tudi imenujemo, so programi, ki povezujejo različne regije in države znotraj Evropske unije, sosedске države in države v postopku približevanja Evropski uniji.

Interreg programi skozi čas

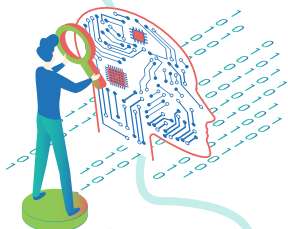
Evropsko teritorialno sodelovanje 2021–2027

ČEZMEJNO SODELOVANJE – SPREMINJA ČEZMEJNE IZZIVE V PRILOŽNOSTI INTERREG VI A, 64 programov

Med temeljne cilje štejeemo

- ➔ spodbujanje gospodarskega in socialnega razvoja,
- ➔ spodbujanje naravnih in kulturnih vrednot v povezavi s turizmom,
- ➔ reševanje skupnih izzivov na področju okolja,
- ➔ spodbujanje sodelovanja javnih organov.

ITALIJA

AVSTRIJA

MADŽARSKA

Cilj je tudi
vzpostavitev boljših
pogojev za življenje
ljudi na čezmejnem
območju.

HRVAŠKA

Evropsko teritorialno sodelovanje 2021–2027

TRANSNACIONALNO SODELOVANJE – PODPIRA POBUDE VEČJEGA OBSEGA INTERREG VI B, 13 programov

Spodbujajo sodelovanje večjega števila držav, ki so del ene geografske regije, kot so npr. Alpe, Podonavje, Mediteran, Srednja Evropa ...

Transnacionalni projekti v okviru širšega geografskega prostora **razvijajo, testirajo in izvajajo evropske, makroregionalne in državne razvojne politike in strategije.**

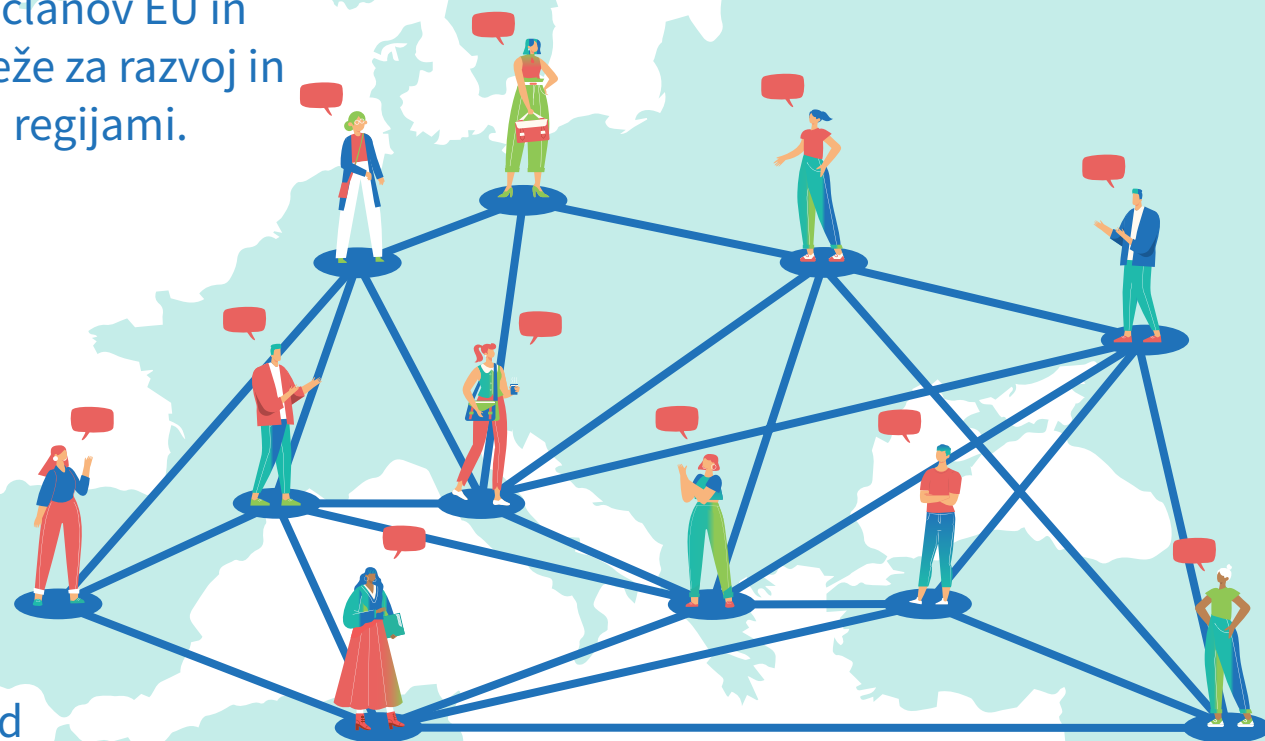
Evropsko teritorialno sodelovanje 2021–2027

MEDREGIONALNO SODELOVANJE – SPODBUJA UČINKOVITOST KOHEZIJSKE POLITIKE INTERREG VI C, 4 programi

S ciljem povečati učinkovitost kohezijskih sredstev programi spodbujajo sodelovanje vseh članov EU in partnerskih držav. Programi gradijo mreže za razvoj in spodbujanje prenosa dobrih praks med regijami.

Programi 2021–2027:

- ➔ **INTERACT** – krepi in podpira boljše izvajanje programov Interreg.
- ➔ **INTERREG EUROPE** – krepi zmogljivosti javnih organov.
- ➔ **URBACT** – spodbuja razvoj mest.
- ➔ **ESPON 2030** – krepi sodelovanje med državami tako, da zagotavlja podatke in znanja o teritorijih.

Program čezmejnega sodelovanja Italija–Slovenija ... skozi čas

Program čezmejnega sodelovanja Italija–Slovenija

DOSEŽENI REZULTATI PROGRAMA V OBDOBJU 2014–2020

33.700

število ljudi, ki
imajo koristi od
protipoplavnih
zaščitnih
ukrepov.

34.402

število hektarjev
zaščitnih
naravnih
habitatov.

19.063

število sodelujočih
v izobraževalnih in
ozaveščevalnih
dogodkih.

73.403

pričakovana rast števila letnih
obiskovalcev s programom
podprtih naravnih in
kulturnih turističnih
destinacij.

PROGRAMSKO OBMOČJE

10 NUTS 3 območij:

5 italijanskih nekdanjih pokrajin

Videm, Pordenon, Gorica, Trst in Benetke

5 slovenskih statističnih regij

Primorsko-notranjska, Osrednjeslovenska, Gorenjska, Obalno-kraška in Goriška.

4 NUTS 2 območja:

2 italijanski deželi

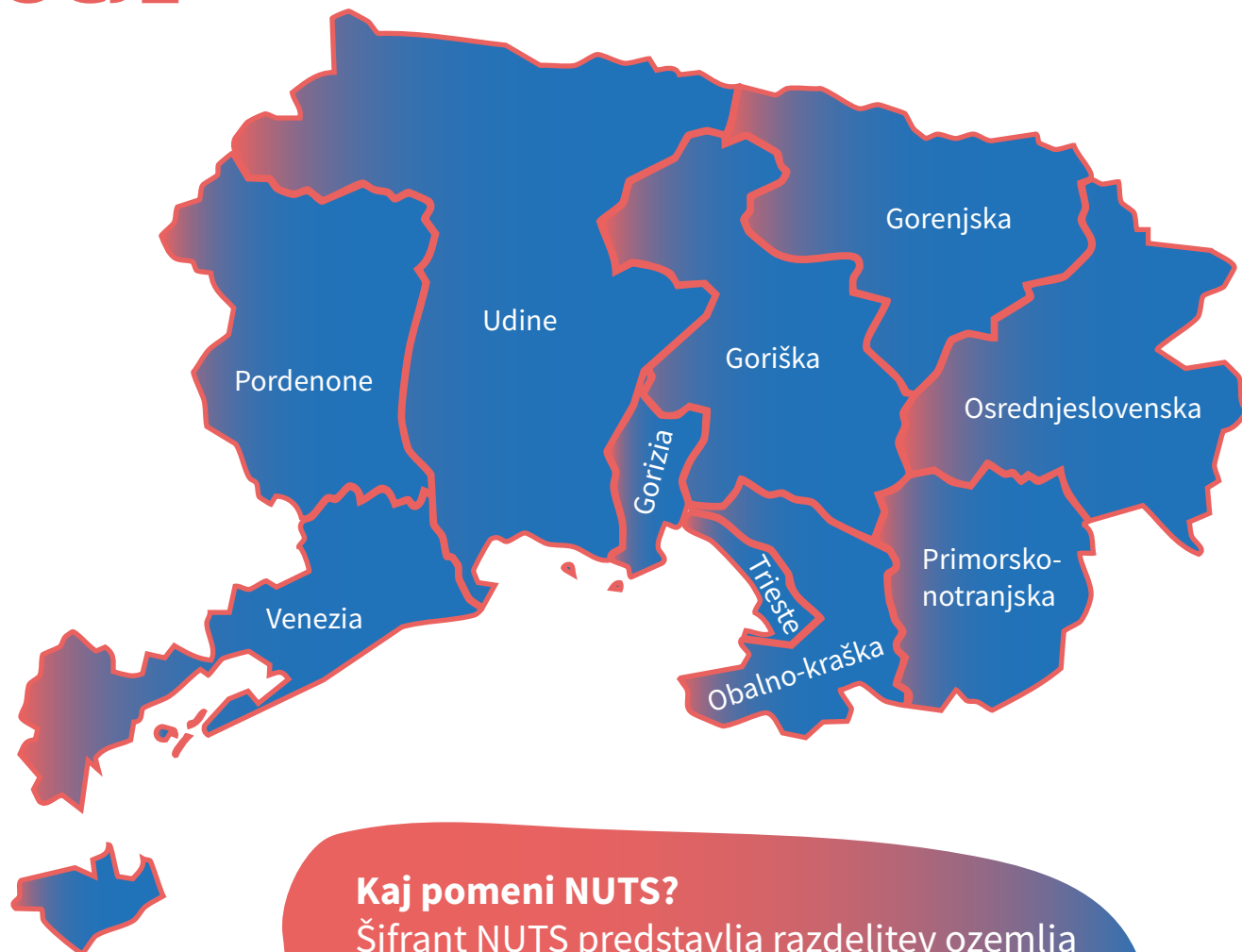
Veneto in Furlanija-Julijska krajina

2 slovenski kohezijski regiji

Vzhodna Slovenija in Zahodna Slovenija na slovenski strani.

Od leta 2011 na programskem območju deluje tudi **Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS)**, ki povezuje Občine Gorica, Nova Gorica in Šempeter – Vrtojba.

Programsko območje je z geografskega vidika zelo raznoliko in zajema obalne predele, gorske verige, podeželska območja, mesta in lagune.

Kaj pomeni NUTS?

Šifrant NUTS predstavlja razdelitev ozemlja držav Evropske unije (EU-27) na teritorialne enote za potrebe vodenja in spremljanja statistik. Večje število poleg šifranta NUTS pomeni manjšo teritorialno enoto. Šifrant se začne z NUTS 0, ki označuje državo.

Program čezmejnega sodelovanja Italija–Slovenija 2021–2027

PRIORITETE IN CILJI PROGRAMA

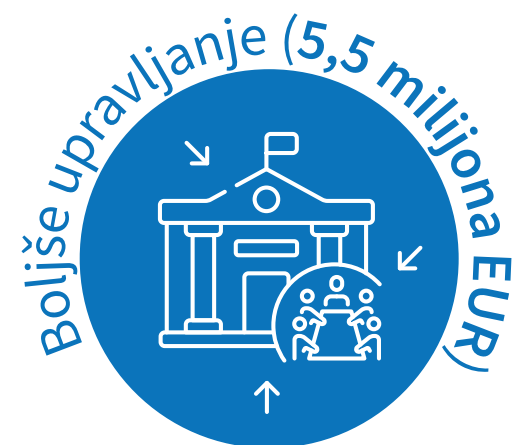
- Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam, preprečevanja tveganja nesreč in odpornosti ob upoštevanju ekosistemskih pristopov
- Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo, gospodarno z viri
- Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja

- Razvoj in izboljšanje raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij

- Krepitev vloge kulture in trajnostnega turizma v gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in socialnih inovacijah

- Krepitev učinkovite javne uprave s spodbujanjem pravnega in upravnega sodelovanja ter sodelovanja med državljani, akterji civilne družbe in institucijami, zlasti z namenom, da se odpravijo pravne in druge ovire v obmejnih regijah
- Krepitev medsebojnega zaupanja, zlasti s spodbujanjem ukrepov v zvezi s projekti povezovanja med ljudmi (people-to-people)

Program čezmejnega sodelovanja Italija–Slovenija

ZANIMIVI DOSEŽKI PROJEKTOV PROGRAMA ITALIJA–SLOVENIJA

Stoletje po prvi svetovni vojni je **Pot miru** v znamenju spomina povezala več kot 300 spomenikov v edinstveno, preko 500 kilometrov dolgo pot, ki vodi od Alp do Jadrana.

V luči trajnostnega turizma in spodbujanja trajnostnega prevoza je program podprl nastajanje številnih **kolesarskih poti**, vključno z vzpostavitvijo intermodalnih povezav, ki za kolesarje vzpostavljajo tudi avtobusne in ladijske prevoze. Nova ladijska linija za prevoz kolesarjev med Bibionejem in Vallevicchio je samo v letu 2020 prepeljala okoli 4.000 potnikov.

Za spoznavanje in promocijo mediteranskih rastlin in kulturne krajine je nastalo **pet mediteranskih vrtov**, ki omogočajo izvedbo usposabljanj, izobraževanj, tečajev, kuharskih delavnic in vodenih ogledov za različne skupine obiskovalcev: otroke, študente, vrtničarje, profesionalne pridelovalce, turistične delavce in turiste.

Program čezmejnega sodelovanja Italija–Slovenija

ZANIMIVI DOSEŽKI PROJEKTOV PROGRAMA ITALIJA–SLOVENIJA

Za promocijo poznavanja skladatelja Tartinija in njegove zapuščine je bila oblikovana **čezmejna kulturna pot Tartini**, ki se zaključi v Hiši Tartini, kjer je nastal informacijski center in multimedijski muzej.

Za **ohranjanje zdrave populacije čebel**, ki so ključni opraševalci, je bilo na območju med Italijo in Slovenijo izvedenih **10 študij primerov na skupno 8.000 hektarjih zemljišč**, ki omogočajo razvoj inovativnih pristopov pri ohranjanju in nadziranju zdravja čebel.

Akvaponika združuje pridelavo rib in rastlinskih vrst v sistemu, kjer voda nenehno kroži in prečiščuje, kar pomeni, da gre za način pridelave, ki ima izredno majhen vpliv na vodne vire. S pomočjo programa so bile izvedene **aktivnosti za izobraževanje in promocijo akvaponike na čezmejnem območju**.

VIRI

- Evropska komisija. (b.d.). History of the policy. https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/history_en (10. 12. 2024)
- Evropska komisija. (b.d.). New Cohesion policy. https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en (15. 12. 2024)
- Evropska komisija. (b.d.). Priorities for 2021-2027. https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/how/priorities_en (17. 12. 2024)
- Evropska komisija. (b.d.). Cross-border cooperation: the EU Interreg programme celebrates 30 years of bringing citizens closer together. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_207 (17. 1. 2025)
- Interact. (b.d.). Types of programmes. <https://interreg.eu/about/types-of-programmes/> (17. 1. 2025)
- Italia-Slovenija 2007-2013 (b.d.). Programsko obdobje 2014-2020. https://2007-2013.ita-slo.eu/program/programsko_obdobje_14_20/index.html#programsko_obmocje (17. 1. 2025)
- Keep.eu (b.d.). 2014 - 2020 INTERREG V-A Italy – Slovenia. <https://keep.eu/programmes/46/2014-2020-Italy-Slovenia/> (10. 1. 2025)
- Keep.eu (b.d.). 2000 - 2006 Italy - Slovenia (IT-SI). <https://keep.eu/programmes/255/2000-2006-Italy-Slovenia/> (10. 1. 2025)
- Keep.eu (b.d.). 2007 - 2013 Italy - Slovenia (IT-SI). <https://keep.eu/programmes/111/2007-2013-Italy-Slovenia/> (10. 1. 2025)
- Interreg Italia-Slovenija 2021-2027 (b.d.). Obiettivi del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia. <https://www.ita-slo.eu/it/programma/obiettivi-strategici> (10. 1. 2025)
- Interreg Italia-Slovenija 2021-2027 (b.d.). Programsko območje. <https://www.ita-slo.eu/sl/program/programsko-obmocje> (10. 1. 2025)
- Interreg Italia-Slovenija 2013-2020 (b.d.). Citizen summary at programme closure.
- Organ upravljanja Programa sodelovanja Interreg V-A Italija - Slovenija 2014—2020. Trenutno stanje projektov, ki jih financira Program čezmejnega sodelovanja Interreg V-A Italija - Slovenija 2014—2020. <https://2014-2020.ita-slo.eu/sites/default/files/Interreg%20SLO.pdf> (7. 1. 2025)
- PROGRAM INTERREG VI-A ITALIJA – SLOVENIJA 2021-2027. https://www.ita-slo.eu/sites/default/files/media/document/Program%20Interreg_ITA-SLO_3.%208.%202022_SLO.pdf (15. 1. 2025).
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj. (b.d.). Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR). <https://evropskasredstva.si/evropski-sklad-za-regionalni-razvoj-esrr/> (26. 1. 2023)
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj. (b.d.). Evropski socialni sklad +. <https://evropskasredstva.si/evropski-socialni-sklad-plus-ess/> (16. 12. 2024)
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj. (b.d.). Kohezijski sklad (KS). <https://evropskasredstva.si/kohezijski-sklad-ks/> (16. 12. 2024)
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj. (b.d.). Sklad za pravični prehod (SPP). <https://evropskasredstva.si/sklad-za-pravicni-prehod-spp/> (16. 12. 2024)